

STRANA 5

Dobrica Ćosić
o književnoj Moskvi,
„Korenima“ i sebi

student

NEDELJNI LIST BEOGRADSKIH STUDENATA

ANKETA „STUDENTA“

PODIZANJE stručnog naučnog kadra

Našim čitaocima je već, svakako, donekle poznat problem nastavnog kadra koji se negde sa većom, a negde sa manjom oštrinom ispoljava na svim fakultetima našeg Univerziteta. Radi toga redakcija »Student« namerava da sprovede u ovom i u nekoliko narednih brojeva lista anketu koja će obuhvatiti mišljenje nekih profesora i studenata o ovome zaista gorućem problemu.

Dr. Ilija Djuričić:

...»Ako se širenje Univerzitet nastavi ovim tokom, nastavni kadar je nemoguće u potpunosti obezbediti.«

U tom smislu naša redakcija se prvo obratila rektoru Beogradskog univerziteta drugu dr. Iliji Djuričiću. Govoreći o ovom problemu, on je istakao da je prema broju studenata broj nastavnog osoblja nesrazmerno mali. Sem toga najveći deo sadašnjih profesora je u onom dobu života kada bi po prirodnim zakonima njihov rad trebalo da bude nastavljen od mlađih ljudi. To je s jedne strane posledica rata kojim je poremećena pravilna smena generacija u nastavi na Univerzitetu, a s druge strane posledica sve većih potreba usled ogromnog priliva novih studenata.

Nov nastavni kadar još nije u potpunosti oformljen, pa su pojedini fakulteti bili primorani da uzimaju za nastavno osoblje stručnjake iz operative.

Nastavnom i naučnom podmlatku poklanja se velika pažnja i Univerzitet ima znatan broj asistentata, docenata i mlađih naučnih saradnika. Međutim, broj studenata iziskuje još više kandidata za buduće nastavnike. Uz dizanje ovog mladog nastavnog i naučnog kadra iako se ono vrši ne samo na fakultetima, nego i

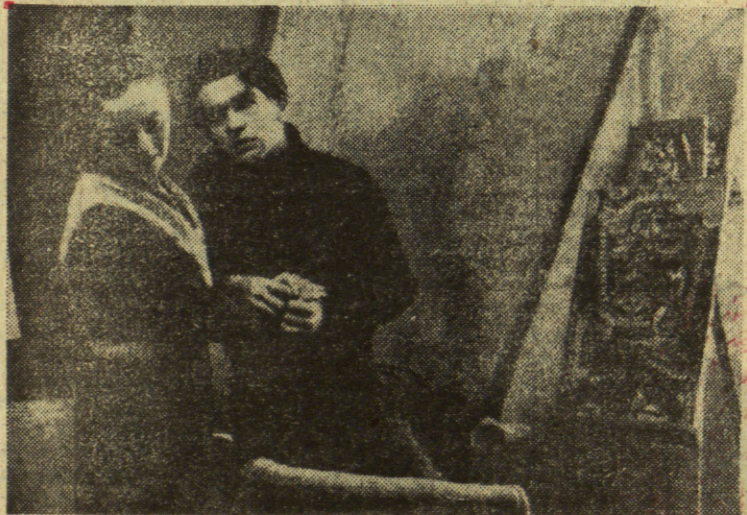
na mnogim drugim naučnim institutima, u prvom redu u Srpskoj akademiji nauka znatno je usporeno velikim brojem studenata. Nije svejedno, napomenuo je drug rektor, kad jedan asistent radi osam časova sa studentima, a šest posveti svom ličnom usavršavanju radeći na nauci, i kad radi dva do četiri časa dnevno sa studentima, a osam do deset časova posveti svom usavršavanju.

Da bi se ubrzalo podizanje nastavnog i naučnog podmlatka, treba, po mišljenju druga rektora, ispuniti tri osnovna uslova. Pre svega, rasteretiti asistente uvećavanjem njihovog broja čime će biti manje angažovani u izvođenju praktične nastave. Zatim, mladim naučnim radnicima pružiti mogućnost da u cilju svog usavršavanja koriste sve naučne ustanove u našoj zemlji, a po potrebi slati ih i u inostrane naučne centre. Najzad, obezbediti stanbene i materijalne uslove za život i tako im pružiti priliku da se potpuno posvete svom ličnom usavršavanju. Ispunjenjem ovih uslova možemo očekivati znatnije povećanje nastavnog kadra ali, dodao je na kraju drug rektor, ako se ekspanzija fakulteta nastavi dosadašnjim obimom, onda je nastavni kadar nemoguće u potpunosti obezbediti.

V. MILETIĆ

ПРЕМИЈЕРА

Академског позоришта

У БЕОГРАДСКОМ ДРАМСКОМ ПОЗОРИШТУ ПРИКАЗАНА ЈЕ ПРЕМИЈЕРА СТУДЕНТСКЕ ДРАМЕ „СОБА ЗА ЧЕТВОРИЦУ“

На слици Мира Вашић и Урош Гловацки као Марија и Марко

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

KOMENTAR

DUPLA PLATA ZA NERAD

Vojin Koković, absolvent Pravnog fakulteta od juna 1953 godine, za poslednju godinu dana »vuče« dva zaostala ispita. Da li je mislio da ih polaže, te da diplomira — ne znamo. Znamo to da je na blagajni Pozajmnog fonda redovno uzimao apsolventsku pozajmicu. Znamo i to da je krajem decembra prošle godine podigao 15.000 dinara na ime pomoći (od onih zlosrećnih 9 miliona dodeljenih absolventima), uz svečanu datu i potpisanu obavezu da će u februaru sledećeg 1955 godine konačno diplomirati. Znamo kao treće, da je i za januar i februar uzimao pozajmicu. Četvrta činjenica — nijedan od zaostalih ispita nije položio. Pozajmni fond mu je obustavio isplatu pozajmice (zašto tek sada?!), a on se buni zbog takvog »diskriminatornog« postupka koji preti da mu upropasti studiranje.

Ima još nekoliko slučajeva sličnih ovom. Ili: ima još nekoliko Kokovića na raznim fakultetima našeg Univerziteta. S pravom se postavlja pitanje zašto su referenti po fakultetima zaduženi za odobravanje pozajmica, a takođe i uprava Pozajmnog fonda, dozvolili da ovi ljudi pored visoke sume pomoći primaju još i pozajmice.

Sada su isplate pozajmica tim i takvim pojedincima obustavljene. Ali mnogi od njih, koji nisu uspeli da diplomiraju, ostali su sada bez novaca i obraćaju se fondu. Fond ih s pravom odbija pozivajući se na njihovu obavezu da će diplomirati — s jedne strane, a s druge strane — da su oni dobili toliku sumu koliko ostali absolventi dobijaju za nekoliko meseci.

Pitanje morala tih ljudi postavilo bi se i samim tim što su imali obraza da traže sada pozajmicu. Međutim, oni ne ostaju samo kod toga. Idu i dalje: svadaju se sa referentima po fakultetima, psuju, grde, prete itd. I to sve kao sa nekim pravom. Svi su izgleda da oni umesto odgovornosti za neizvršenje datog obećanja, umesto zaslužene kazne traže nove nagrade.

Postavlja se pitanje šta je sa moralom tih ljudi. I dalje — šta učiniti sa njima kada su im moralne kočnice toliko popustile...

M. S.

Nastavna i studentska pitanja u prvom planu

ANKETA O USLOVIMA ŽIVOTA I RADA STUDENATA

Nisam nameravao da o radu Saveta Elektrotehničkog fakulteta pišem samo na osnovu razgovora sa studentskim predstavnikom u njemu. Mislio sam da o tome dobijem informacije i od nekog profesora. Ali profesor me je diplomatski odbio uslovljavajući naš razgovor mojim prethodnim razgovorom sa predsednikom Saveta.

Osećajući unapred neuspeh, odustao sam od dalje »trke« i zadovoljio se razgovorom sa predstavnikom studenata u Savetu. A ako ovaj napis bude ocenjen kao jednostran, ne snosi odgovornost ni student koji mi je dao podatke, jer je on shvatio svoju dužnost da izađe pred javnost, a ni pisac ovih redova koji mora da obavlja svoju profesiju.

Na Elektrotehničkom fakultetu, od brojnih problema, Savet je za početak svoga rada odabrao tri: nastavna pitanja i problem kadrova u vezi s tim, izrada fakultetskog statuta i pitanja života i rada studenata.

Savet vodi brigu i o izradi prednacrt statuta

Već na prvom sastanku Savet je formirao dve komisije. Komisija za pripremu i proučavanje statuta ima zadatak da prati rad komisije i podkomisija fakultetske uprave i da o brzini rada na izradi prednacrt, kao i o rešenjima pojedinih pitanja obaveštava

(Nastavak na str. 3)

DISKUSIJA O STATUTIMA FAKULTETA

Sa farmacije

Fakultetska uprava Farmaceutskog fakulteta izradila je nacrt statuta fakulteta i podnela ga Fakultetskom savetu. Diskutuje se o svemu pojedinačno i zato je prošlo dosta vremena, ali se sada već diskusija privodi kraju. U celosti nacrt statuta čini jednu kompaktnu celinu, koja odgovara uslovima fakulteta i stanju studenata. Skoro u svim članovima je već postignuta zajednička saglasnost studenata i profesora. Neke od tih stavova moramo izneti da bi se videle izmene i novine.

Redovna nastava traje pet godina, raspoređena na devet semestara, dok se desetog semestra radi diplomski rad. Za to vreme se sluša i vežba oko dvadeset odvojenih predmeta. Nastava stranih jezika bila bi obavezna u prve tri godine studija, ali zato nema zakonskih podloga. Pred-

(Nastavak na str. 3)

POVODOM ODREDBE OPŠTEG ZAKONA O UNIVERZITETIMA O UVOĐENJU POSLEDIPLOMSKOG STUDIJA

Za kvalitetnije stručnjake

Nije redak slučaj da preduzeća i ustanove protestuju zbog nedovoljnog snalaženja novih kadrova koji dolaze u privredu. U kon kursima za popunu ili osnivanje novih radnih mesta, najčešće se traži praksa, a nije ni redak slučaj da diplomirani studenti traže zaposlenje izvan svojih stručnih kvalifikacija. Takvi slučajevi mogu se naći gotovo na svim fakultetima. Ovakvo stanje može se tumačiti jedino nedovoljnom stručnom spremom diplomiranih studenata koji nisu u dovoljnoj meri kadri da stečeno teoretsko znanje primene u praksi.

U cilju stručnog usavršavanja i podizanja kvaliteta kadrova kao novinu, Opšti zakon o univerzitetima predviđa poslediplomske studije. Povodom ove odredbe Zakona, obratili smo se rektoru Beogradskog univerziteta dr. Iliji Djuričiću za objašnjenje konkretnih mera koje se preduzimaju u tom smislu po fakultetima. On nam je izložio sledeće:

»Poslediplomsko usavršavanje postojalo je i dosad na našem Univerzitetu, ali ono nije bilo planski organizovano, već je izvođeno prema ukazanoj potrebi operative. Izuzetak čini donekle priprema doktorata.

Novim Opštim zakonom o univerzitetima, uvodi se nastava za usavršavanje i za specijalizaciju, pored rada na pripremi doktorata.

Nastava za usavršavanje ima za cilj da omogući kandidatima da posle diplomiranja prošire i prodube studije određenih nastavnih disciplina. Ovu višu nastavu fakulteti će organizovati kao stalnu nastavu i ona će trajati dva do četiri semestra, a biće izvođena prema nastavnom planu utvrđenom statutom fakulteta. Na kraju nastave kandidati će polagati određene ispite, posle čega će dobiti uverenje o postignutom uspehu.

Prema ukazanoj potrebi, fakulteti će organizovati i tečajeve za usavršavanje kraćeg trajanja i manjeg obima. Programo rada za ove tečajeve utvrđivaće fakultetske uprave.

Specijalizacija će obuhvatiti produženu studiju i razradu materije jedne osnovne nastavne discipline ili njenog dela. Sadržaj i način izvođenja specijalizacije utvrđivaće fakultetska uprava, ukoliko to nije određeno drugim zakonskim propisom.

Pripremanje doktorata, način polaganja doktorskih ispita i odbrane doktorske disertacije propisuje poseban zakon o sticanju titule doktora nauke.

Po prijemu teme za doktorsku disertaciju, kandidat će je samostalno raditi.

(Nastavak na str. 4)

САРАДЊА СА НАПРЕДНИМ СНАГАМА СВЕТА

ЗАДАТАК МЛАДЕ ГЕНЕРАЦИЈЕ

Они ретки југословенски студенти који су у тридесетим годинама имали прилику да путују у иностранство нису могли да се поносе својом земљом. Југославија је тада била у свету позната као полуфашистичка земља са много тамница, пуних револуционара. У иностранству смо тада одржавали предавања о нашој беди, о националном угњетавању, о диктатури. У Азији и Америци, а и у неким европским земљама, само су ретки људи знали и за само постојање Југославије.

Глас нове Југославије зачуо се за време рата, Сазнање о једном малом народу који се у срцу поробљене Европе дигао у одбрану слободе убрзо се проширило. А када је тај исти народ 1948 године пркосно рекао „Не!“ новим покушајима да буде лишен своје националне независности, још више је порастао наш углед у свету. Данас се у читавој светској штампи бележе речи друга Претседника, доносе бројни коментари о нашој спољној политици, а за милионе радних људи Југославија значи доброт и искреног пријатеља. Није нескромно ако кажемо да ниједна земља у данашњем свету са таквом географском величином не ужива већи углед од наше земље.

У немалој мери тај углед проистиче из значаја који има Југославија у савременом радничком покрету. Делегате Социјалистичког савеза радног народа Југославије са пуно признања примају у далеком Чилеу, као и у Рангуну. Сматрају да заслужују њихово живо интересовање наша искуства, искуства радничког покрета једне неразвијене земље, која је успела да избори и сачува своју независност у тако тешким условима и која изналази нове, оригиналне путеве за развитак социјализма. Позивају нас на своје конференције, траже наше стручњаке, интересују се за наша мишљења. Исти је наш углед и у радничком покрету европских земаља.

У последњој години је у радничком покрету у свету нарочито порасло интересовање за наше друштвено уређење. Државни капитализам, са свим рђавим последицама административног руковођења привредом, није само особеност Совјетског савеза. Он се у већој или мањој мери појављује у свим развијеним и неразвијеним земљама. Пред свим социјалистима се, дакле, отвара проблем даљих перспектива друштвеног развитка. Налазећи се пред овим проблемом, социјалисти ниједне земље не могу да се оглуше о југословенска искуства.

Данас, у условима извесног попуштања међународне затегнутости, свуда траже алтернативу „блоковској политици“, алтернативу поделу света у два непријатељска блока, која, услед хладног рата и трке у наоружању, онемогућује споразумно решавање најкрупнијих горућих међународних проблема. У јеку хладног рата су многи европски социјалисти прихватили сарадњу у западном блоку као једини спас од агресије. Данас, када је таква „блоковска“ политика очигледно превазиђена, међу европским социјалистима расте интерес за наше схватање коезистенције, која одржава позитивна струјања у међународном животу.

Све то, а и многи други разлози, довело је до тога да су у последње време огромно порасле и ојачале везе југословенских политичких организација са организацијама радничког покрета у иностранству. Наши синдикати примају све већи број страних посетилаца који студирају радничко управљање. Норвешка радничка партија шаље свог специјалисту да у нашој земљи студира то питање. Прошле јесени је код нас боравио француски социјалиста Андре Филип, који је у својој књизи о проблемима савременог социјализма посветио три главе Југославији. Овог лета ће британско Фабијанско друштво организовати један од својих летњих семинара на Црвеном отоку код Ровиња и поветити га питањима радничког управљања. Социјалистичка и синдикална штампа у иностранству, а не само она, донела је велики број чланака и коментара о радничком и друштвеном управљању у Југославији, а у написима о путу друга Претседника у Индију и Бурму посветила је нарочито пажњу тумачењу наше спољне политике.

Можемо очекивати да ће се везе са напредним снагама у свету у скорој будућности још више проширити. Већ ове године наступиће неколико новина у смислу проширења и омасовљења тих веза. Дох се до сада сарадња ССРНЈ и социјалистичких покрета у великој мери одвијала преко делегација, ове године ће доћи до размене активиста између нас и чиза социјалистичких партија. Тако је, на пример, лабуристичка организација града Магдебурга позвала у госте активисте Зарнеба, а чланови социјалдемократске партије спеза Веллар у немачкој покрајини Хесен активисте Ризенке комуне. Разуме се да ће наши гостови учинити позиве за узвратне посете.

Такође ће се пројачати размена предавача. Социјалистички рад радног народа Југославије позвао неколико угледних социјалиста да ове године одрже низ предавања у нашој земљи, било о проблемима својих

земаља, било о међународним проблемима, а и низ наших другова одазваће се позивима других социјалистичких партија и институција. У извесне земље биће послати другови ради изучавања појединих проблема. То нарочито важи за низ земаља које су тек недавно стекле своју независност, а наше познавање проблема њиховог развитка би могло да се битно побољша разменом стипендиста итд.

Све то намеће нам крупније и теже задатке. Њихово остварење и даље развијање сарадње биће могуће само уколико се све шири круг наше јавно-

пунимо и продубимо своје знање о појединим аспектима из историје радничких покрета. Историјски семинари на нашим универзитетима у том послу могли да много допринесу и да, можда, постану и прави центри таквих студија.

И савремени раднички покрет претставља широко поље рада за студенте разних грана и специјалности економских наука, студенте филозофије, педагогије, студенте који се спремају да постану социјални радници итд. Криза управљања национализованом привредом, криза менаџерског управљања индустријом, која се све више назире и која је предмет великог броја научних и публицистичких радова у целом низу западних земаља, сазнање о зависности производности рада од личне иницијативе радника и сви многобројни проблеми који произлазе из те чињенице итд. — ево предмета који заслужују да им се посвете студентски стручни кружоци и семинари.

Јер, искуство све више показује да политика социјалистичких партија и радничких покрета може да се осветли и објективно оцени само у контексту опште економске и друштвене проблематике у појединим земљама, а не кроз пуко прикупљање цитата из њихових публикација. Једино у том светлу биће могуће да истински осветлимо и разне покушаје филозофског ревизионизма у данашњој социјалистичкој литератури, и интересантни проблеми чије решење изискује развитак социјализма у неразвијеним земљама Азије.

Сви ти, и многи други, проблеми могли би да буду предмет истраживања и дискусија на нашим универзитетима. У том погледу студенти би могли да дају много већи допринос нашој публицистици, објављујући своје радове, потстичући на дискусије и обавештавајући јавност о појединим, досада недовољно расветљеним питањима. И досада је вероватно било на нашим универзитетима учињено понешто врло вредно у том правцу, само ствари, нажалост, нису долазиле у јавност. Било би од велике користи када би наша студентска омладина, расправљајући о свом стручном раду, размислила и о томе како да се такви усамљени индивидуални покушаји што боље искористе и како да се интересовање за ту проблематику, које на нашим универзитетима без сумње постоји, претвори у једну врло корисну делатност.

Пише: МАРИЈА ВИЛФАН

сти буде бавио проблематиком савременог радничког покрета. Стога морамо да се запитамо да ли се у довољној мери спремамо да одговоримо тим задацима.

Проблематика тих покрета била је досада махом препуштена дневној штампи, која је текуће догађаје и проблеме регистровала, а мање анализира. Наше ревије посвећивале су јој минималан број страница. Настале потребе нужно траже много систематичнији рад како на студирању проблема савременог радничког покрета и улова у којима се одвија његова делатност, тако и на упознавању наше јавности са резултатима тих студија.

Мислим да је наша омладина можда недовољно свесна улоге коју и она мора већ данас и коју ће морати у будућности да одигра у овом погледу. У оквиру студија не посвећује се довољно пажње проблематици радничког покрета.

Док у иностранству излазе нове и нове студије из историје радничког покрета, а то чак и као резултат рада буржоаских института и теоретичара, ми своје знање углавном још увек попино искључиво из стандардних књига, учбеника и полемика, а не покушавамо да се вратимо на саме изворе и да упот-

Kroz stranu
studentsku
štampu

ASTA-INFORMATIONEN

NEMACKA. — Studenti iz Indije, Indonezije, Zlatne Obale, Velike Britanije i Holandije diskutovali su krajem decembra prošle godine u Gelzenkirhenu sa članovima Nemačkog socijalističkog studentskog saveza na temu »Budenje Azije i Afrike i evropski socijalizam«. Bilo je velikih razmimoilaženja u mišljenjima o najboljem načinu savladivanja kolonijalnog sistema. Učesnici su preporučivali prijem NR Kine u UN i pozdravili Kolombo-plan kao prvi korak ka podizanju nerazvijenih zemalja. Od socijalističkih saveza studenata Evrope zahtevano je da prilože stipendije za afričke i aziske kolege.

Student Mirror

ENGLJESKA. — Uprava Hilda-koledža u Oksfordu zabranila je ljubljenje i grljenje u parku koledža. Principal koledža molio je devovjke da pomognu da se održi dobro ime i glas koledža protiv ravijem parova iz parka.

BRAZILIJA. — Studentska nacionalna unija Brazilije obrazovala je nedavno Biro za putovanja. Cilj ove organizacije je da preduzme potrebne mere za pomoć stranim studentima u Braziliji, da pomaže brazilijanskim studentima i pripremi im putovanje u inostranstvo itd. Takođe je zamišljeno da Biro izdaje listove kao i druge publikacije, a po-vremeno i plan svoga rada.

LUITES

FRANCUSKA. — Mnogim afričkim studentima otkazane su sobe u Parizu zato što boja njihove kože nije bela. Mađa ova pojava na sreću nije česta, ne bi bilo potrebno da je pomaže Pariski komitet rada koji prima adrese soba čiji vlasnici a priori odbijaju da prime »bojone« studente.

U. G. E.

Organe de l'Union des Grandes Écoles

PARIZ. — Francuski internacionalni klub koji je u januaru 1954 godine stvorila grupa francuskih i stranih studenata, ima za cilj da omogući stranim studentima direktan kontakt sa svojim francuskim kolegama. Klub raspolaže prostorijama u »Maison des Lettres« ; održava veze sa AIESEC-om Uniom velikih škola (U.G.E.) ; ostalim studentskim organizacijama. Prostorije kluba su otvorene jednom nedeljno od 18 do 22 časa. Za to vreme studenti se mogu u klubu bavljati na najraznovrsnije načine. U mesečnim programima kluba postoji takođe po četiri pet značajnih aktivnosti, kao: diskusioni sastanci, filmske projekcije, muzički programi, setnje kroz Pariz sa posetama izložbi i razgledanjem spomenika, ekskurzije u turistička mesta itd. Drugi planovi se odnose na studije i oni su takođe značajni.

»JAVUKA JE CRVLJIVA«

(«LINKS»)

VESTI

У четвртак 24 марта у 19,30 часова у Шафариковој улици бр. 7, Клуб за међународну сарадњу организује вече индиске уметности. У програму учествују индиски сликар С. Тагора, Индуси-студенти Београдског универзитета и студенти Музичке и Позоришне академије Београдског универзитета.

У четвртак 24 марта у 17 часова у амфитеатру П на Правном факултету, секција за међународни суд правде КУН-а организује предавање са темом: „О међународном суду правде“. Предавач докторант Правног факултета А. Алексић.

На Медицинском факултету Београдског универзитета врше се припреме за трећи међународни семинар који ће се одржати у Београду у току септембра месеца ове године. Семинар је из области инфективних области. На семинару ће учествовати 25 учесника из свих земаља Европе.

TRIBUNA

Nastavna i studentska pitanja u prvom planu

(Nastavak sa 1 str.)

va Savet. Na taj način, Savet se obezbedio od toga da bude stavljen pred svršen čin, da dobije gotov prednacrt koji u tolikoj meri ne bi odgovarao potrebama fakulteta da bi bilo nužno vraćati ga na ponovnu izradu. Sem toga Savet je uspeo da privoli fakultetsku upravu da u komisiju i podkomisije za izradu statuta uđu i studentski predstavnici kao ravnopravni članovi.

Komisija za studentska pitanja već je jednom podnela izveštaj Savetu o studentskim problemima. Savet nije bio zadovoljan ovim izveštajem, jer je komisija operisala uopštenim stavovima bez argumentovanog materijala. Zato je rešeno da se sprovedu ankete o uslovima života i o uslovima za studiranje. Prva anketa je sprovedena pri upisu u letnji semestar februara 1955 godine. Iz čitavog niza pitanja na koji je bio dužan da odgovori svaki student, a posle sprovedene analize ove ankete, dobiće se dragocen materijal o stanbenim prilikama studenata, o higijenskim uslovima pod kojima oni žive, o njihovoj materijalnoj obezbeđenosti, o zdravstvenom stanju itd. Rezultati ove ankete prelaze okvire fakulteta, jer dosada tako detaljna anketa nije sprovedena na Univerzitetu, te će rezultat ankete sa Elektrofakulteta poslužiti bar kao približna slika o stanju svih studenata, a to će pomoći i univerzitetским vlastima, a i organizaciji Saveza studenata u vođenju ekonomske politike.

Pitanja o uslovima za studiranje još nisu konačno formulisana, ali iz onoga što je dosada učinjeno, zapaža se da je cilj ove ankete da se sazna mišljenje studenata o pojedinim predmetima; o korisnosti učenja i polaganja, o preopširnosti ili pre uskoj o pojavama dupliranja nastave, kao i o ličnim uslovima za studiranje. (knjige, skripta, materijal, prostorije itd.). Neosporno, rezultati ove ankete će korisno poslužiti pri izradi fakultetskog statuta, a naročito onog dela koji se odnosi na pitanja nastavnog plana i programa.

»Dupli kurs« nastave

Preko 700 novoupisanih studenata predstavljalo je ozbiljan problem zbog nedostatka pogodnih prostorija da prime toliki broj slušalaca. Rešenje ovog problema nađeno je zavodenjem tzv. »duplog kursa«. Za nastavnika je na jedno da svako predavanje drži po dva puta, ali je ta žrtva korisna za studente. »Brucovima« su nastavnici pomogli i uvođenjem posebnog (večernjeg) kursa elementarne matematike jer se osećalo da kod mnogih studenata postoje praznine koje ometaju normalno praćenje nastave.

Savet veliki deo vremena provodi u izboru novih nastavnika koji su potrebni za sadašnju završnu godinu. To je razumljivo. Od ove godine na osmom semestru su uvedeni izborni predmeti kojih na oteku jake struje ima 11, a na oteku telekomunikacija 19. A obezbediti dovoljno stručnih nastavnika za ove specijalističke predmete, i provesti ih kroz zakonom predviđenu proceduru je teški posao.

M. S.

(Nastavak sa 1 str.)

vojnička obuka kao nastavni predmet, obavezno se izučava u prve tri godine. Oko slušanja matematike se vodi diskusija, profesorski kolegijum je u većini da se ovaj predmet sluša jednog semestra, a studenti i neki profesori da se sluša dva semestra. Što se tiče upisa semestara određeno je sledeće: treći semestar mogu upisati samo oni studenti koji su položili sve ispite iz prve, a peti samo oni koji imaju sve položene ispite iz druge godine studija. I kao treća barijera je upis desetog semestra, koji se može upisati samo ako je student u saglasnosti sa nastavnikom uzeo diplomski rad. Ukoliko pre završetka desetog semestra student odbrani svoj diplomski rad, istovremeno mu se ovrava deseti semestar.

Ispiti

Ispiti se iz jedne godine ne mogu polagati dok se nisu položili svi ispiti iz prethodne godine, što važi u toku celih studija. Ispit iz istog predmeta kandidat može slobodno polagati tri puta, a četvrti put dekan određuje komisiju. Kandidat koji padne i četvrti put, gubi pravo na dalje školovanje na Farmaceutskom fakultetu, što važi samo do slobodnih rokova.

Studenti počev od četvrte godine stiču pravo na polaganje ispita u slobodnim rokovima u toku cele godine. Apsolventski staž studenata počinje posle završenog desetog semestra i traje godinu dana uz zadržavanje svih prava studenata.

Obavezno lekarsko uverenje pri upisu

U razgovoru sa predstavnikom udruženja studenata farmacije Milenkovićem, saznali smo da ima u nacrtu dosta noviteta. Mnogi su predložili usvojeni, kao naprimer: pri upisu na Farmaceutski fakultet obavezan je lekarski pregled i primaju se samo oni studenti koji budu zdravi. To je preduzeto radi toga što sada ima na studijama farmacije veliki broj studenata bolesnih i po lečilištima.

Pošto je u drugoj godini četiri ispita, a samo dva roka, to je rešeno da će studenti druge godine imati i »dopunski« rok u oktobru mesecu pored normalnog septembarskog.

Kako se dešavalo da pojedini studenti ne uspevi ovde prelaze u Zagreb i obratno, ako su im uslovi za upis bolji — jer pravilnici nisu isti — to je rešeno da je prelaz moguć samo ako kandidat zadovoljava uslove oba fakulteta. Udruženje je dalje

nastojalo da se i zvanično u statutu smanji rok ponavljanja ispita, kao što se to u stvarnosti dešava, a ne kako se predviđa pravilnikom da je taj rok jedan do tri meseca. Ali u tome još nije postignuta saglasnost.

L. MIRKOVIĆ
S. VALČIĆ

Шиломиралли су

На Машинском факултету: Срећен Радовић, Петар Радовић, Милош Жижак, Светислав Левковић, Милош Радовић, Првослав Деспотовић, Верица Јовановић, Владимир Благојевић, Бранко Ђоловић, Мирослав Алимпић, Душан Перић, Боривоје Петровић.

На Електротехничком: Мирослава Миљковић, Марко Јелић, Љубинка Алексић, Осман Латих, Војкидар Аничин, Љубомир Мишић, Александар Живановић, Бранислав Бурић, Агоштан Виг, Петар Павловић.

ИЗ МЕДИЦИНЕ

ШЕСТА ГОДИНА КАО СТАЖ?

Пошто је студиј медицине веома тежак, а позив тражи пуну спремност, то се посветила велика пажња стварању једног најпогоднијег статута и зато се дискусија још не завршава. Бројност на овом факултету је забрињавајућа и зато долази до разних предлога. Тако смо сазнали да је у вези са бројношћу један део професора предложио да се продуже студије, али пошто је то законски неостварљиво, то су мислили да при упису на факултет сваки кандидат положи »пријемни« испит из физике, хемије и биологије у оквиру градива потребног за слушање анатомије, физиологије и хистологије који би се слушали у првој години. До остварења ове замисли

неће доћи, јер би то наново мењало читав систем студија медицине.

Што се тиче баријера, оне остају као што је предвиђено, тј. пред трећим, шестим и једанаестим семестром. С том изменом што је за анатомију задњи рок септембар, јер је и њој дато три рока као хистологији и физиологији. За упис једанаестог семестра, пошто тада већ почињу радови на клиникама, а за то је потребно теоретско знање и морају се положити предмети: микробиологија, патофизиологија, патоанатомија, фармакологија. Сматра се да се ова четири предмета могу положити, за две и по године. Било је говора да се уз то уведу и колоквијуми из интерне и хирургије, али мада би то било потребно, вероватно се на томе неће инсистирати.

Што се тиче страног језика, његово увођење као обавезног неће се спровести, јер за то нема законске подлоге. Нарочито се дискутовало око садашње треће године, чији су студенти имали само три испитна рока за предмете друге године док сада остали имају за исте предмете четири рока. Стало се на становиште да су се ти испити могли положити за три рока и зато ни њима неће бити дозвољено бити упис у шести семестар, без ових испита. Што се тиче шесте године, она се састоји од осам месеци клиничког вежбања и предвиђа се да она буде као стаж. Али гледајући на квалитет лекара опште праксе, Удружење и један део професора је мишљења да се она не рачуна у стаж, већ да стаж од године дана буде после. Док би се шеста година рачунала у годину приправничког рада, чиме би се државни испит могао полагати непосредно после стажирања.

Још увек се нацрт статута креше, допуњује и дискутује, тако да није још све свршено, али се сматра да до већих промена неће доћи.

Л. Мирковић
С. Валчић

Studentski list

LIST SAVEZA STUDENATA ZAGREBAČKOG SVUČILIŠTA

pojedinih oteka, tako i pojedinih nastavnika. Do danas su iskristalisala kroz diskusiju tri predloga. Prvi je za jedinstveni tehnički fakultet sa osam oteka drugi za osamostaljenje svih oteka i njihovo pretvaranje u fakultete i treći da se spajanjem srodnih oteka stvore tri fakulteta. Diskusija je u toku.

IDEOLOŠKI RAD na sveučilištu je oživeo. Novi potsticaj ovom radu dale su teze druga Kardelja o socijalističkoj demokratiji koje su besumnje izazvale najživlji interes i najvatrenije diskusije. Pokazalo se da je politički rad življi na fakultetima koji su dalje od društvenih nauka, dok su teze druga Kardelja ostale, naprimer, nepoznate čak i nekim eminentnim profesorima društvenih nauka.

NA FESTIVAL STRUČNIH MEDICINSKIH FILMOVA otputovala je delegacija medicinara Sveučilišta kao gost medicinara briselskog Univerziteta. Za vreme svog boravka u Briselu, zagrebački studenti će voditi i razgovore o mogućnostima razmene medicinara putem stručne prakse.

OSNOVAN JE POLJOPRIVREDNI MUZEJ na inicijativu Društva agronoma NRH. Muzej je otvoren u okviru Poljoprivrednošumarskog fakulteta! On će kao kulturna institucija svakako doprineti proučavanju istorije poljoprivrede, njene proizvodnje i tehnike.

NAJSTARIJI STUDENT MEDICINE je Surlija Jožica, rođena u Blatu (Korčula) 1899 godine. Upisala se 1947/48 absolvirala 1952 godine i sada polaže hirurģiju. Dobar je đak.

POZIV ZA USPOSTAVLJANJE SPORTSKIH VEZA primio je ovih dana Sportski odbor Sveučilišta od više škole za fizičko obrazovanje iz Pariza i Univerziteta iz Liježa (Belģija). Ima izgleda da će poziv biti prihvaćen.

tribuna

LIST STUDENATA LJUBLJANSKE UNIVERZITETA

DISKUSIJA O FAKULTETSKIM STATUTIMA se odugovlači. Bitan razlog trenutnog zanemarijanja ovog važnog pitanja je stanje i fuzija nekih fakulteta.

21 PREŠERNOVA NAGRADA dodeljena je studentima za najbolje naučne i umetničke radove. Ovakve nagrade se dodeljuju jedanput godišnje.

OSNOVAN JE KLUB ZA UN na Pravnom fakultetu, sa ciljem da upozna što širi javnosti, pre svega omladinu, sa radom i stremljenjima ONU.

BILTEN na engleskom jeziku je izdao međunarodni odbor Saveza studenata u Skoplju. Ovim biltenom Odbor namećava da upozna međunarodnu studentsku javnost sa uspesima i problemima škopskih studenata.

UKUPNO SEDAM STUDENTSKIH LISTOVA izlazi redovno u našoj zemlji. Najveće tradicije imaju »Student« i »Tribuna«, zatim »Studentski list« koji posle izvesnog prekida opet izlazi, kao i »Tribuna«, dva puta mesečno. »Naši dani« u Sarajevu su se već afirmirali, a »Studentski zbor« u Skoplju se još bori sa početnim teškoćama. Studenti Primorja izdaju »Naš glas« kao mesečni prilog »Primorskih novina«, a mesečni prilog »Dolenskog lista« je »Dolenski student«.

V. M.

С. АНЂЕЛКОВИЋ: ЗИМСКА ШЕТЊА

Помоћ индустрији НАША ПОСЛА

У току ових дана одржаће се у Загребу интерфакултетска конференција СС машинских факултета Београда, Загреба и Љубљане. На њој ће се посебан значај придати питањима међусобне координације наставе, у погледу обима и садржаја, као и питањима што јачег повезивања њеног теориског дела са практичним потребама. Зато ћу овде изнети нека запажања које је друг професор Шел изнео у току нашег разговора. Напомињем, да се она углавном односе на Машински факултет у Београду.

Од ослобођења до данас направљени су градиозни кораци у подизању модерне и снажне индустрије. Таквој индустрији су неопходно потребни стручњаци који у детаље познају њену проблематику. Међутим, ту лежи основа и извор наших тешкоћа. Рецимо у Британији, Западној Немачкој, млади инжењер, по дипломирању, у фабрици поред себе има читав низ искусних колега који му обилато пружају помоћ и преносе своја знања. Код нас то није случај. Сви наши старији инжењери са дужом праксом налазе се под великим теретом разноврсних одговорних дужности — просто зато што их има у малом броју — и они нису у стању да преносе у довољној мери своја искуства на млађе. До чега ово доводи? Прво, чим ступи у фабрику човек осети колико одговорности лежи на њему, осети колико ко лектив очекује од њега — а он се недовољно сналази, без обзира што улаже огромне напоре, и често се осећа немоћним. Друго, долази до тога да наш млади инжењер конструише машину естетски лепу али нерентабилну јер су јој потребни делови из иностранства тј. она тражи девизе и тиме нас доводи у зависност од увоза. Заборавља се да свака машина, грубо речено, мора да да новац — тј. да она претставља одређен фактор при подизању животног стандарда.

Као синтеза свега овога, излази чињеница да је за сазре-

вање нашег инжењера потребно просечно пет година. Да ли се овај период може смањити макар за две године — што би претстављало огромну добит? Очигледно је да може ако наше највише научне установе предузму озбиљне кораке — у сарадњи са студентима.

У чему би се ти кораци састојали? Очигледно је да се ми сли на потребу развијања свакодневне планске, сарадње наших факултета са фабрикама. И досада је ње било, али је увек зависила од иницијативе и снажљивости професора. Зато у нашим лабораторијама нема довољно справа које су преко потребне. Зашто се не би могле слати екипе састављене од неколико асистената, старијих студената и професора који би на лицу места, у фабрици, учи-

ли горуће проблеме производње помогли да се ови одмах реше — или би теже од њих после, на факултету, у заједници са студентима проучавали. На једној страни помогло би се радничким колективима — а на другој, једна студент би знао да га, кад рецимо оде у ту и ту фабрику, као инжењер чека питање израде зупчаника и слично. Не виде се разлози да раднички савети не би били вољни да надокнаде причинене трошкове као и да факултету на његову молбу не пошаљу неки мотор за лабораторију — јер би знали да тиме и сами добијају.

Надајмо се да ће конференција више унети светла у ово и остала питања.

Влада Стојковић

ЗА КВАЛИТЕТНИЈЕ СТРУЧЊАКЕ

(Nastavak sa 1. str.)

stalno obrađivati uz pomoć nastavnika koga će univerzitetaska uprava odrediti za rukovodioca izrade doktorske disertacije. U organizaciji poslediplomskih studija kurs za spremanje doktora-ta ima poseban značaj. Programski on će obuhvatiti materiju koju određuje fakultetska uprava. U isto vreme određiće se i teme iz određene grupe predmeta za spremanje disertacije. Na kraju pre odbrane disertacije, predviđa se i usmeni ispit na kome kandidat treba da pokaže znanje za samostalnu naučnu delatnost u određenoj naučnoj disciplini.

Značajno ostvarenje u tom pravcu je i odredba da kandidati nisu po svaku cenu strogo vezani za doktorske kurseve. U cilju stimuliranja kadrova za naučni rad, zahtev za obavezno posećivanje doktorskih kurseva ne bi odgovorio svojoj pravoj nameni. Zato je od velike važnosti odluka da svaki kandidat koji dolazi iz privrede može steći doktorat na-

učnog stepena i bez posećivanja kurseva iz određene grupe predmeta. Time će svakako Univerzitet neposrednije biti vezan s privredom.

Neposredno povezano sa uvođenjem poslediplomskih studija je i pitanje materijalnog obezbeđenja kandidata. Pošto Univerzitet ne raspolaze takvim materijalnim sredstvima, očekuje se mogućnost stipendiranja od strane preduzeća, ustanova i srezova. Pitanje je takođe vezano i za problem koliko se u postojećim uslovima ustanove i preduzeća interesuju za podizanje kvaliteta kadrova. Prema dosadašnjem pokazanom interesu za stipendiranje redovnih studenata, može se očekivati da će isto interesovanje pokazati i za kvalitetnije uzdizanje svojih kadrova. Svakako tu će lična inicijativa pojedinaca doći do vidnog izraza, završio je doktor Ilija Đuričić.

Lj. S.

U »Studentu« je već pisano o postojanju katedre za opšte obrazovanje na Građevinskom fakultetu. Radi razumevanja dajem najbitnije podatke o njenom funkcionisanju.

Za predavače se uzimaju bilo naši naučni eksperati, bilo javni i kulturni radnici koji za svako predavanje dobijaju honorar predviđen budžetom fakulteta. Teme za predavanja predlažu studenti u dogovoru sa nastavnicima. Brojna poseta i interesovanje pokazali su da je ovakav način rada veoma srećno izabran.

Na osnovu svega ovoga, Univerzitetaska skupština je preporučila odborima Saveza studenata svih fakulteta da prouče mogućnost osnivanja sličnih katedra i da pri tome budu inicijatori pokretanja istih. Osnivni cilj ove preporuke bio je i ostao: što veće podizanje nivoa opšteg obrazovanja kod studenata. Međutim, skoro ništa nije urađeno. Čak ni na fakultetima bivše Tehničke Veličke Škole koji treba da su najzainteresovaniji za celu stvar. Jedino što su mašinci, potpuno po ugledu na građevince preduzeli praktične mere da se zamisao ostvari. Najžalosnije je to što su drugovi iz odbora Saveza studenata kojima sam se obraćao za objašnjenja pokazali da nisu ozbiljnije razmislili o ovome.

Tehnolozi kažu: imali smo drugih stvari.

Elektrotehničari: nismo pokretali u tom pogledu ništa ozbiljno.

Arhitektonci: naš raspored je inače pretrpan; imamo veš dosta »istorija umetnosti«; ko hoće da sluša o muzici i drugom nek ide u Društveni klub; naš poziv je već takav da mi moramo da poznajemo socijalne prilike (za malo što me nisu ubeđivali da čovek ako hoće da projektuje neku zgradu mora da bude marksist); zašto mi moramo da se ugledamo na građevince itd.

Vesti sa Više pedagoške škole

U sredu 16 marta Jože Smale, u rednik spoljopolitičke rubrike »Borbe« održao je predavanje za studente VPS sa temom: »Utisci sa puta druga Tita u Indiju i Burmu«. Predavanje je bilo propraćeno interesantnim sličicama sa puta druga Tita i njegovih saradnika i zanimljivostima iz života naroda Burme i Indije. Predavanje je praćeno sa velikim interesovanjem. Prisustvovala je veliki broj studenata.

★

U petak 18 marta srpska grupa prve godine priredila je drugarsko veče. Između ostalog na programu je bila i jedna kompozicija »Vo vno-građ odif bre Mare« i obrada »Ajde ke te praštam bre Donke« od mladog i talentovanog kompozitora Vladislava Dimitrijevića u izvođenju malog ženskog hora. Vredno je napomenuti da je Vladislav Dimitrijević komponovao veliki broj dela i da je on jedini kompozitor — amater — u Jugoslaviji.

S. R.

★

Od početka školske 1954/55 godine »otvaraju« se prostorije društvenog kluba na Višoj pedagoškoj školi. Ali ni do danas nisu otvorene. Jednom je čak, u čast otvaranja tih prostorija, priređeno i drugarsko veče. Ali...?! Niko nije kriv, pa ipak... Najzad je dobiven i dugo očekivani novac, te verujemo da će i VPS konačno dobiti toliko željeni kutak u kome će se okupljati studenti.

Očigledno je da niko nikoga u konkretnom slučaju ne želi da natera na nešto što ovom ne odgovara. Jednostavno se ukazala mogućnost da veći broj ljudi čuje ono što želi da sluša i što ga interesuje — i nju treba iskoristiti. Samo, mi nekad volimo da kažemo: dobro je, korisno je razmisliti i ne uradimo ništa.

Vlada STOJKOVIĆ

SA EKONOMSKOG FAKUTETA

Razbiti jednoobraznost

Rad komisije Ekonomskog fakulteta na izradi statuta je u toku.

Plan studija je četiri godine i diplomski rad (što je novina) koji će se polagati pismeno i usmeno. Još nije definitivno određeno iz kojih se predmeta može diplomirati. Samo iz predmeta sa četvrte godine, ili iz bilo kojih predmeta koji tretira ekonomsku problematiku.

Ide se za tim da se nađe takav plan studija koji će razbiti jednoobraznost u spremanju budućih ekonomskih stručnjaka.

Postoje ideje da se uvedu neki novi predmeti koji će postojati samo, naprimer, na zagrebačkom ili beogradskom Ekonomskom fakultetu, što će omogućiti da fakulteti dobiju novu strukturu, a stručnjaci novu fizionomiju. To je savremeni pravac koji vlada u ekonomskim naukama i ima veliku primenu u inostranstvu.

Postavlja se pitanje uvođenja novih predmeta: više matematike za prvu godinu (sa kursevima iz elementarne matematike za one koji nisu dovoljno radili u gimnaziji) i ekonometrija za treću godinu.

Specijalizacija je blaga. Ima nekoliko grupa: prva, opšta matematičko-statistička (u kojoj se dosada nije izučavala politička ekonomija, a možda će se uvesti po novom statutu); druga, industrijsko-proizvodna; i treća, kreditno-finansiska.

Jedan ispit iz druge godine se može pologati tri puta, a četvrti put pred komisijom. Za ostale godine je uvedeno neograničeno polaganje.

Peti semestar se može upisati sa položenom prvom, a sedmi semestar sa položenom drugom godinom.

Satut još nije donet. Date su samo opšte konture, a ostalo su ideje i zamisli. Predviđa se da će biti donet do kraja maja.

A. JEFTIĆ

РАЗМЕНА СТУДЕНАТА

У оквиру размене између Слободног Универзитета у Берлину и Удружења студената медицине Београдског универзитета, пет наших студената одлазе у Западну Немачку на једномесечну стручну праксу, а четири немачка студента долазе на једномесечну праксу у Сублину и Крагујевац.

СЛИКА НЕДЕЉЕ

Најзад су нестали и „дивљи оркестри“ јер је на јавном концерту нових шлагер певача и публике имала свој глас... На слици један познати гез оркестар за време концерта на Коларчевом универзитету
СНИМИО: Анђелковић

ДОБРИЦА ЋОСИЋ О КЊИЖЕВНОЈ МОСКВИ „КОРЕНИМА“ И СЕБИ

СА ЈЕДНОГ ЧАСА НА ЕКОНОМИЈИ

ДА ЛИ ОВАКАВ ЗАБАВНИ ЖИВОТ ПО СВАКУ ЦЕНУ

Непобитно је да је забавни живот саставни део живота сваког студента. Због тога се њему посвећује велика пажња. За три дана имали смо прилику да видимо три разне забавне вечери чије се квалитете не могу прећутати.

ДОКЛЕ СА „РАФОВШТИНОМ“

Не знамо зашто организатори другарских вечери друге године медицине, не могу без конференсије који изиграва Рафа. Вероватно да мисле на тај начин да вече учине забавнијим, али били смо сведоци супротног. Публика је „досађивана“ једног таквог Рафа осудила звиждањем и повицима: силази! Доста с тим! Па ако се томе дода и закашњење програма и његова неразноврсност, ово вече није одговорило својој намени. Поготову што је од 400 студената друге године било свега око 60, мада је то било њихово другарско вече. А да би вече било „успелије“, програм се завршио тучом на вратима.

ДЕКАНАТ — БИФЕ

Са наменом да приходом обезбеде летоване скромним друговима, Феријални савез стоматолозије природно је забавно вече. Знамо да се до просторија тешко долази, али изгледа да стоматолози то иде лако. Они за то добијају свој деканат који је за час плесна дворана, а секретарова канцеларија бифе. Не улазимо у то да

Веће

„Savremenika“

Saradnici »Savremenika« bez svojih urednika V. Gligorića i Dušana Kostića (najavljenih) doneli su na književno veće ispunjenog amfiteatra svoje provedene tvorevine. Erih Koš je sa požutelog primerka »Borbe« pročitao crticu »Razgovori o duši«. Čudno je za Lazu Lazića da još ne zna paramet stihove koje je toliko puta čitao na književnim večerima. Desanka Maksimović je, uz pratnju mnogih glasova iz publike pročitala nekoliko svojih »ženskih pesama«. Prvoljub Pejatović je, osluškujući sonornost reči, gromko odrecitovao spev »Skadar«. Izuzimajući mali broj veoma dobrih partija, »Skadar« je ispaо pokušaj da se velika legenda još jednom ovekoveči, ali ovoga puta modernim izrazom koji je u glavnim linijama postavio Momčilo Nastasijević. Lalić je svoj odlomak iz proze izvukao iz nekog starog sanduka. Sve u svemu, saradnici »Savremenika« su rešili da oduševе studentsku publiku onim što je ona već znala. A to je nekorektnost koja je proizvela razočarenje.

M. MILORADOVIĆ

ли ово штети угледу деканата, али је чињеница да су столови секретарове канцеларије били пуни сендвича и пивских флаша и све је личило на неку сеоску биртију чију је атмосферу допуњавао програм.

ФАРМАЦЕУТИ СЕ РАЗОНО- БУЈУ ЦЕЗ СТВАРИМА

На ветеринарском факултету у суботу су фармацеути приредили своје другарско вече. За програм се није много мислило. Једноставно су позвали цез „Динамо“ који је отсвирао неколико ствари, ала Цамболаја. Затим „Днамо“ одлази а вече се продужава под звуцима другог оркестра. Мада је публика била задовољна и сала била дупке пуна, питамо се, зашто забавно вече организovati на овај начин. Зар фармацеути не могу ништа боље дати.

С. Валчић
Л. Мирковић

Са технике

ВЕЧЕ ЉУБИШЕ ЈОВАНОВИЋА — ПРВАКА ДРАМЕ

На малом подијуму сто и две столице. Рефлектор на чивилуку, пред таблом, са које је пре неколико тренутака избрисан последњи потез кредом. То је био декор, Глумци: Љубиша Јовановић и Васа Пантелић.

Амфитеатар пун. Тишина.

Од Косова је прошло пет векова и Ракић је већ умро, али стихови „На Гази Местану“ живе у устима великог уметника.

Мало необичан Станоје Главаш у оделу друге половине XX века. Војвода Драшко је засмејао цео амфитеатар. Шатор се тресао од бучне свађе Брута и Касија. Дрхтао је чивилук.

Зар ово нису љубоморне очи Отелы. зар ово лице није црно: „и она је сада за мене као моје лице црна“.

Овде се Сирано смејао своје носу. Смејала се публика иако није видела тај фамозни нос.

Без декора, без кулиса, шминке и костима, само жива упечатљива реч, реч која говори, која побеђује кулисе и остало.

Аплауз.
Доћићемо опет. Довешћемо и Рашу. Чућете Леона Глембаја. Доћићемо и са савременим репертоаром.

Ово није било у позоришту. Све се то десило у једном обичном амфитеатру на техници. Без вечерњих одела. Без деколтеа.

Пушење није било забрањено.

Љубомир Јовановић

Око шест стотина студената из Новог Београда присуствовало је разговору са Добрицом Ћосићем. Тема: II конгрес совјетских књижевника, и роман „Корени“.

Ограђујући се да је оно што ће рећи само утисак, Добрица Ћосић је изнео своја запажања са Конгреса совјетских писаца. Чини нам се да је ту много речено, у том једном разговору. Извињавамо се читаоцима што ћемо морати да изнесемо само најважније.

— Конгрес је имао велики задатак: да афирмира совјетску књижевност као водећу литературу света и, што је много прече — да заустави вал неких антирежимских дела објављених и приказаних на позорницама од децембра 1953 до априла 1954 године. Писци су по смрти Стаљина сматрали да је дошло време за истинитије уметничко изражавање стварности. Сад је требало спутати те „распојасане“ књижевнике, каналисати литературу на партиске поставке и позвати је да помогне Влади у реализовању свих одлука из унутрашње и спољне политике. Запажена је грозничаво тежња да се рехабилитује Мајаковски, али са примедбом да је време које је овај књижевник критиковао превазиђено. Инсистира се гласовито на стварању новог Корчагина, нових позитивних хероја који ће допринети преваспитавању совјетског човека. Конгрес је осудио теорију бесконфликтности, рођену у Ждановљево време. А основни погон је критика која треба да раскринка старо, бирократско. Међутим, ту је једна тврда антитеза: добро побеђује зло-ново-старо. Свеједно што је Конгрес направио корак напред у односу на Ждановљево доба, по мишљењу Ћосића, он је још више проширио постојећу кризу културе.

ШОЛОХОВ ИЗАЗВАО СКАНДАЛ

Присутне је занимала дискусија Шолохова

— Шолохов је својим понашањем игнорисао, презирао Конгрес. Био је на свечаном пријему у Кремљу, дошао на дискусију и изгубио се. Том дискусијом Шолохов је сакрадио Конгрес. Био је дочекан овацијама, лудим аплаузом у коме је било срца и крви — а онда је све реферате и хвалоспеве совјетској књижевности учинио бесмисленим. Рекао је да је у фоајеу срео људе који се једва крећу под ордењем, а он не познаје ни њих ни њихове књиге. Оваквом дискусијом Шолохов је спасао многе друге дискусанте који су, од државних и од-

говорних због своје смелости добили само учтиво извлачење ушију.

КРИЗА СОВЈЕТСКЕ КУЛТУРЕ

— Ја ћу само да цитирам два совјетска уметника. Олга Верхољц, песник: „Из наше поезије нестало је лирике и човека. Из позоришта нестало је театарности. Са филмова је нестало кретања. Са слика-људског дела“ Довженко, филмски режисер: „Ми смо велика човекова страдања заменили ерзацом: тешкоћама које се преодољевају“.

— А колико бирократија влада може да вам документује следећи пример: једно позориште из најзабаченије провинције мора да тражи дозволу од министарства да би извело било-који позоришни комад.

— Или: Овечкин, велика звезда совјетске прозе критиковао је изолованост совјетских писаца од народних маса. Они станују у засебном блоку вила, и далеко су од правог совјетског човека, од блањавих путева...

● Питање: како стоји са преводилачком делатношћу у СССР-у?

— Разговарао сам са многим писцима. Превод се само књижевници који стоје на платформи Савета за мир. О именима која се код нас толико помињу и расправљају, не знају ни речи.

● У каквом су положају млади књижевници?

— На конгресу их такорећи уопште није било. Али су многе делегације критиковале монополистички и бирократски став Савеза књижевника према младим снагама.

● Постоји ли интересовање за нашу књижевност?

— Право да вам кажем: официјелни Пољевој, коме је то задужење, интересовао се. И писци који су били код нас интересују се за своје познанике. Интересовање тих тих нисам осетио. То ме је помало вређало. То тумачим зато што је наше име, Југославија, тамо прилично фамозно још од Стаљиновог доба.

О „КОРЕНИМА“ И БУДУЋЕМ РАДУ

● Да ли ће „Корени“ добити свој наставак? Хоће ли личности наговештене у „Коренима“ добити уло-

ге главних јунака у вашој следећој књизи?

— Другу књигу сам написао и треба само да је поправим па да иде у штампу. Ја не намеравам да правим „Сагу о Форсајтима“ или такву грађевину, јер би композиција угушила драмски ефекат. Књига је затворен драмски круг и не условљава се „Коренима“. Мада су главне личности Вукашин Катић и његова кћи, Алекса и Адам — синови Толе Дачића. Радња се одиграва два три дана пред пропаст Србије 1915. Тренутак између ропства и слободе. То је крај Ахима Катића и са њим, по мом осећању, умире и хајдучка Србија.

● Да ли је Николин прелаз преко Мораве значајан његов силазак са позорнице?

— Колебам се са Николом. Тај старац је моја опсесија, прекупација. Могао бих књигу о њему... Остаје он са својим летописима и опоменама о хајдучкој Србији. Опмињаће и комунисте (ако дотле дођем) као што и мене сада опомиње. Он не би смео да умре. Али се бојим да га не преексплоатишем. Треба оставити мало тајне за читаоце. (Глас из публике: нек живи!)

● Ваше личности су елементарне, од крви. Да ли је и то због драмског ефекта?

— Моје осећање света је осећање трагике. У личности, ако се удари где треба, у једном тренутку је цео живот.

ШТА САДА РАДИМ

— Па, два нова романа сам написао. Треба само да средам. У том четвртом роману дао сам још један лудачки, пароксистички нагон. Овога пута то је нагон за срећом. Радња се одиграва од 1918—192... и неке. Нећу да вам препричавам, јер онда нећете да купите књигу.

● Реците нам нешто о свом новом стилу?

— Ја сматрам да се пише онако како се мора. Неко пре дође до тога, како се мора, неко одмах. За „Корене“ композиција ми је наметнула фактуру и стил, који је требало да буде интензиван. Иначе, ја немам амбиције да богатим наше лексичко благо. Сав проблем је у контексту речи, у комшилуку.

КАКО САМ ПОСТАО ПИСАЦ

— За мене је литература била као за некога шах... До 1949 године. Када сам писао „Далеко је сунце“ мислио сам да ће испасти хроника. Написао сам тридесет страница, по казао пријатељима, сви су рекли „Дбро је!“ Е, мислим се ја, то и ја свакоме кажем „добро“. Онда сам се обрео у Рибарској Бањи са Оскаром Давичом; он ми је други пут рекао да то што сам написао не ваља ништа. „Па шта да радим“ упитао сам. „Седи па измишљај!“ Оскар ми је одредио радно време, затворио ме у собу и ја сам измишљао. Распоредим главе — испадне их негде око тридесет. Давичо ми рече: „Ех, сада ако си талентован, од тога може да испадне роман!“ За десет дана писао сам све што ми је пало напамет, онда сам дошао у Београд, поправио, дао у штампу. Онда сам почео да читам интензивно. Од Достојевског дотле нисам прочитао ни један ред. И почео сам да мислим на композицију, на стил.

— Хвала вам, другарице и другови, на храбрости и стрпљењу. Аплаузи су надолжи. Аплаузи младом, а великом писцу.

Јер, тај разговор је био доживљај.

M.

Мирко МИЛОРАДОВИЋ

КЊИЖЕВНА НЕДЕЉА

45 ВЕЧЕ ТРЕЋЕ ГОДИНЕ

Прошлог четвртка у доброј, драгој „45“ књижевној ревији имали су досада непознати писци-почетници са треће године групе југословенске књижевности. Највише новост и ироничних облика, дао је својим песмама Раша Попов. Песме те су и романтичарске, еротичне имажинистичке, а све уз језичке зачине и опште разне врсте. Проза Николићева такође је била испуњена ђачким експресионизмом, где су придеви играли своје сувишне игре. Није се много ни рекло, ни стекло оваквом прозом. Јанковић је прочитао серију песама са превеликим трудом да монтажом описа достигне једну модерну звучност. Песмом „Спровод иза мога чела“ он је то и постигао. Стихови осталих били су уоби-

чајено љубавно исповедање, а хумореска коју смо чули на крају, није много насмејала.

★

Пошто је славистичка група престала да приређује своје књижевне вечери и да открива занимљиве поетске личности Русије овог века, ту улогу је сасвим срећно преузела филозофска група која је у својој скромној сали начинила вече посвећено Мајаковском и Валерију Брјусову. Особито је са занимањем припремљена нова варијанта превода „Облака у панталонама“ коју је суверено урадио Бора Ћосић.

M.

ИЗДВАЈАМО ...

levi rakurs

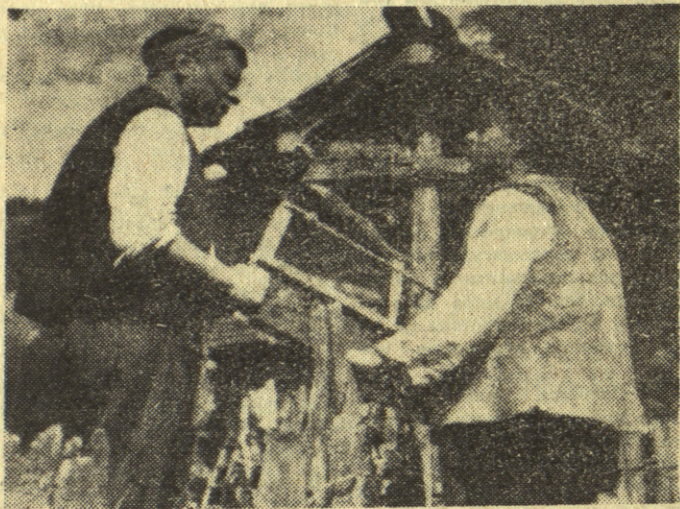
ДЕСЕТ ГОДИНА ЈУГОСЛОВЕНСКЕ КИНЕМАТОГРАФИЈЕ

„ЊИХ ДВОЈИЦА“

Филм „Њих двојица“ један је од ретких (мислим: врло ретких), наших филмова који, када их гледамо или приликом оцењивања, не траже да се узме у обзир да у старој Југославији... да имамо младу кинематографију итд. Овај је филм, мислим, допринео да се учини беспредметним питање: можемо ли ми, побогу, направити филм. И такође, страх који је све више чинио садржину овог питања. Све више, кажем, тако да је прерастао у сујеверје и апатију.

Према сценарију С. Јанковића чија се литерарна вредност без обзира на неке недостатке, ни у једном моменту не може довести у озбиљну сумњу Ж. Скригин направио је веома добар филм.

Животна уверљивост ситуација чини функционалном драму и унутарње превирање оног што претставља суштину човека. Зато: и најтрагичнији тренуци, када процес деградације човека

стиже до поживотињања лишени су патетике, исфорсираних поза, које могу бити ефектне, али и обавезно, штетне по аутентичност. У моменту када Илија прими смрт свога пријатеља као довољан доказ своје беде и када је коначно пред алтернативом: земља и крава (... „ја ћу пре дати главу него своју музару“...) — или бар донекле опрати савест узаврелу и бесну од оптужбе да је крив за смрт свога пријатеља, разумљив је, човечан и по сто пута могућ (ма како изгледао парадоксалан на први поглед) пораст Илијин од кукавице која дрхти пред „војводом“ до борца спремног да пуца на десет бандита са митраљезом. Прелаз може изгледати нагао. Кажем, може изгледати: уствари је трагично полагање, тврдоглаво мучан. Сељаку Илији треба добар разлог да схвати како због земље не сме да постане животиња, не сме да прода свога пријатеља. Нужно је да се измени природа, појмови, наслеђе, све што је чинило свет овог сељака, свет о коме је он имао своју истину да би могао да види једну другу... а да је ни онда не схвати сасвим. И тај разлог је дошао: пред његовим очима убили су му пријатеља (субјективно он зна да је крив за његову смрт) и Илија гледа и не може да поднесе да гледа његово згашиште.

Несхватљиве су примедбе неких критичара овог филма да је немотивисан пристанак Стојанов (Стојанов син је партизан) да сакрије рањеног партизанског командира. Рецимо да је то инерција критичара који је навикао на „немотивисаност“ као озбиљан аргуменат у нападима на наше филмове (не кажемо даје то, врло често, било без основе). Иначе, тврдња је апсурдна.

Филм „Њих двојица“ расте у драму која узбуди разбесни и поучи. Нијанса баналности у дијалогу у шуми и нешемативна документарност неких кадрова ишчезава потиснута животним током наредних сцена. Има се утисак да је и режисеру и глумцима било потребно мало времена да осете обрнуто деловање материје коју су почели да раде. И онда: до краја нема пада. Убледи понека слика, поклекне понекада осећање за могућу реакцију спонтаног сељака на одређен повод. Али радња филма — читава драма развија се снагом сељачке спонтане природе и мучног живота. Снагом која занемарује питање: како изгледам и да ли сам погодио?

Детаљи показују жив дух и осећање за психологију сељака које је могуће развити не само за оно што је познато, него за нешто што је блиско: Стојан разговара са женом о рату, партизанима, политици и онда... сети се да то нису ствари о којима треба разговарати са женом: — Ти да ћутиш о томе — Ретко је на нашем филму, са мање средстава снажније оживљена трагедија изгубљеног човека који је ту, а не зна због чега и мада зна да то није право место, не зна или нема снаге да га потражи (четник кога на крају „војвода“ хапси).

Глума Миливоја Живановића је таква да чини могућим поређење са глумом Живановића рецимо, у Јегору Буличову.

Тадић је најслабији на почетку. Регистар израза (на тим местима) сужен је, а тон не потврђује увереност у мисли којима барата као својим Чини се, да је најјачи управо онамо где му је снага најпотребнија — у моментима када драма истакне његову личност на најистуренија места. И то је свакако, врло добро.

Фелба је имао мучну улогу човека позваног да брине о другима, а лишеног могућности да се стара и о себи. Страх од самоће и влажне земље у земунци, нервни потреси, људски су и Фелба је показао да је то осетио.

Намерно не инстистирам нарочито, на слабостима филма. Рецимо: бледи лик Стојанове жене, или помало депласирана сцена око утврђивања мираза.

В. И.

НАЈЗАД ЈЕ КРЕНУЛО

Тек када је ушла у десету годину свог дугог детињства, наша кинематографија почела је — судећи по неколико последњих филмова да даје релативно интересантне филмове који могу да задовоље један ниво наших очекивања. Истина је да још не претставља ствар нарочите храбрости рећи да досада нисмо видели домаћи филм који би нас задовољио у мери у којој то знају да учине велики филмови, као што је и чињеница да нисмо имали филма који би нашу кинематографију шире прочу ван граница. Али је чињеница и то да сада већ на домаће премијере можемо ићи без великог страха, а и обавезе на предусретљивост према свему што није филмска неспретност најниже врсте.

То може бити последица тога што су наши филмски мајстори најзад увидели да се одједном не може створити филм који ће ући у историју ове уметности и почели да праве просечне и добре филмове (тај донедавно тако презрен посао у нашој кинематографији) који ће интересовати публику и свидети јој се.

Добар део заслуге за овакав став према домаћем филму има Предузеће УФУС. Од четири играна филма овог младог предузећа ослобођеног у највећој мери административне укочености и стеге (рђавих) традиција, три сваки на свој начин спадају у мали број најбољих филмова који су код нас снимљени. Ту је убројан и филм „Њих двојица“. То је узбудљив филм који се свидео публици, уједно филм који је свој занимљив проблем решио на доследно уметнички начин.

„Крвави пут“ је филм потребан и хуман. Филмови се не дају ређати као тркаћи коњи: па чак и кад бих пренебрегао ову ограду опрезности тешко бих изабрао бољи од ова два филма. „Крвави пут“ има јачих места и упечатљивији је — „Њих двојица“ психолошки боље образложен од почетка до краја, драмски боље компонован и генерално пати од мање недостатака.

„Девојка и храст“ је најпретенциознији подухват и отуда гледајући од онога што се хтело не само највећи него и тоталан неуспех; из позе гледаоца — кога се то што се хтело — не тиче (а то право гледаоцу увек и у највећој мери треба признати) то је незанимљив и празан филм.

СЦЕНАРИО — Столета Јанковић је један од основе успеха „Њих двојица“. То није посао високих литерарних вредности, али је писац показао солидно познавање две ствари: филмске драматургије и психологије и језике нашег сељака. Успевао је најчешће да се обузда када — у нашем филму омиљене — „дискусија“ нема више функције и прети да досађује. Дијалог није увек блештав али има места правог народног духа: „Кад се руши мост пита се народ“... „Побили су све људе и запалили кућу. — Право су и имали. Шта ће куће кад нема људи“.

Евенсму је несумњиво бољи литерат, али је био задужен фактима. Главни ток радње се пробија кроз мноштво детаља: који су истини за вољу често и уметнички јачи и уверљивији од саме драме.

Најслабији је, гледајући стога шта филм захтева, сценарио Мирка Божића. Може Мирко Божић бити и добар књижевник, мада дијалог није ни литерарно ваљан, али је показао слаб осећај за филм. Пошавши од врло лепе идеје, Божић је смислио искупише мало ствари

за филм од деведесет минута. Можда су у „Јадран филму“ када су решавали да реализују овај сценарио мислили да би РЕЖИЈА могла да начини од њега добар филм. То и није далеко од једне претпоставке на месту. Али уз још једну претпоставку — редитељ ванредне инвенције, који би смислио бар још онолико филмских решења и филмског текста колико у сценарију има литерарног.

Испоставило се да Голик није био тај редитељ. Он је једноставно више (избор глумаца и амбијента) или мање коректно (никако не можемо да утврдимо приближан просторни однос између објеката) дао да се снимим оно што је писало у сценарију. А тиме није добијено много. Чак ни онолико колико ми гледамо на платну.

Режија у филмовима „Њих двојица“ и „Крвави пут“ имала је пред собом филмски сценарије и отуђао лакши посао. Она га је обавила углавном коректно. Слабије су режиране сцене у баракама у „Крвавом путу“, тако да личности не добијају своју физиономију, а многе ствари остају нејасне.

КАМЕРА Фрање Водопивца у „Девојци и храсту“ је посебан доживљај. Њој треба захвалити што овај не спада у наше лошије филмове него у просечне.

Ако „Девојка и храст“ има да захвали што није доживела потпуни неуспех камере, за свој успех филм „Њих двојица“ много дугује МУЗИЦИ Бојана Адамчића. То је не само наша најфилмскија музика досада, него и појединачно, можда и најбоље обављен посао у нашем филму.

ГЛУМА у три најновија филма доказује да питање глума никада код нас није било питање глумаца, него питање избора и режисера. Најуспелија улога је Јанко, младог Милана Милошевића — дат интелегентно и непосредно. Миливоје Живановић (у оба филма) најзад је уз веште редитеље нашао себе и на филму. На добром путу, на путу филмске глуме су Драгутин Тодић, Тамара Марковић, Љуба Тадић, Стојан Аранђеловић и на свој начин Лаза Лазаревић.

Душан СИМИЋ

СЦЕНА ИЗ „КРВАВОГ ПУТА“

КОНКУРС

Редакција „Студента“ расписује конкурс за кратку приповетку.

Прва награда	— — — — —	10.000 динара
Две друге награде	— — — — —	5.000 ”
Две треће награде по	— — — — —	3.000 ”
Четврта награда	— — — — —	2.000 ”

Право учешћа у конкурсима имају сви чланови Савеза студената Југославије.

Радове слати потписане шифром на адресу: Редакција „Студент“ Балканска бр. 4/IV, са напоменом да се упућује за конкурс.

По објављивању резултата, награђени аутори поднеће дупликате конкурсних радова.

Максимална дужина радова је 4 стране са предом.

Радови се примају до 20 априла 1955 године.

Састав жирија биће накнадно објављен.

Редакција „Студента“

Земља, снег и ноћ

Земља је велика ликовна битка и победа, магично сазвучје и граница ноћи на стакленој равни сликара-сељака Ивана Генералића. Земља, засићена мртвим травама, ароматична, линена, нафтоосна, у жарена, узорана — земља из које расту голема стабла и незграпне фигуре тежака, што мисле на сунце на летину, на изворе, на поподневни сан у сенци.

Генералић је сликар, — самоук, и отуда елементаран, сав

у сопственом свету. Он је пре фабричких боја и дотеране кичице имао у рукама земљосане боје, пепељаве и мркозеле; он је хитао да шљунак наслика акционо, као што приморац слика неминовни седеф и сребрну крљушт риба.

Село је овде легенда и стварност. Ровити друмови заклањају се охолим плаветнилом неба. Поред свега, Генералић није сенцименталан. Он земљу нагонито носи између прстију, зна њену тежину на длану и оку. А увек има снаге да подозрева да сања из смиреног тежачког амбијента.

У красној ликовној антители да земљу разнобојну доноси на нежној површини стакла, овај хлебински ратар који је у сликарство ушао неизвесно као дете, дошао до нове кристализационе осовине својих осећања. Плод земље и ратарства, оруђа и предмети, уз светлост која се тамно и пејински стилизује, присутни су на овом послушном стаклу. Снег је код Генералића бела тишина, неминовност кровова и геометрија која је изгубила свој пахуљаст сјај. Да би материја била тврда и обележена, била је неопходна елиминација сунца. А све што га је могло заменити, снажно је у својој пригушености.

Пожар у селу грозовит је у мрксирвеним пламеновима иза којих је ноћ мишастосива и равнодушна. „Печење костања“ ново је светлосно поље и детињаста жудња да се уграби дубина насеља. Кслористичку муљевну лирику налазимо на

стаклу „Повратак са паше“. Четири брава у оштро различитим бојама длаке, од беличасте до угљенасте, градирану су и различитом акцијом. Њих прати здепаста рука тежака који сведочи лирику свакидашњице.

Ова изложба је драга сваком гледаоцу она говори о магичној вољи земље и мужевном осећању сељака. Овде жуљевита рука није узалудна. Она је тешки прах летиривих крила и мрко језеро воловских очију донела као преобитну исповест. Грех је не ићи на овакву изложбу и не гледати у очи овакве земље.

Милосав Мирковић

И. Генералић: Паша

Одличан аматерски хор

ДВА КОНЦЕРТА АКАДЕМСКОГ КУД „БРАНКО КРСМАНОВИЋ“

Наша хорска традиција је како на продуктивном, тако и на репродуктивном пољу врло богата (Мокрањец — хор Радио Београда итд.). Но, и поред тога што имамо солидне услове, у нашем концертном репертоару се јасно осећа празнина, баш у тој области. Публика је заиста жељна да чује хор и то један бољи. Прилика коју је пружио хор „Бранко Крсмановића“ је вредна пажње. Успех постигнут на концерту је неоспоран. Извођачки резултати и уметничко достигнуће хора уопште истичу се још више чињеницом да је хор морао да преболи једну хроничну болест свих аматерских ансамбала: стварање увек новог хора услед прилива нових чланова и одласка старих.

Заслуга за овако солидан ансамбл несумњиво припада диригенту Богдану Бабићу. Бабић се налази пред двоструким задатком. Оформи један гласовно уједначен ансамбл и онда приступити остварењу програма. У томе је скоро потпуно успео и приказао се као искусан и одушевљени хорски стручњак.

Хор је састављен од младих људи недовољно искусних, али захваљујући диригенту Бабићу, и одушевљењу чланова, разнолик и обиман програм који је захтевао максимално залагања и стрпљења у савлађивању дикције, интонације, динамике и ритма, изведен је врло солидно.

Програм концерта је обухватио велики временски период од Мадригала Галуса, Моцарта, Ветовена, преко Тањејева, Мокрањца до обраде за хор „Негро спиритуелс“. Овако разноврстан програм по времену кад је стваран, захтевао је од хора различито прилажење остварењу по јединих дела. Хору највише одговарају композиције живог, полетног ритма (Негро спиритуелс“, фрагменти Карла Орфа „Кармина Бурана“). У композицијама великих стилских захтева (италијански мадригали и у композицијама где се захтевала већа дубина израза (Бет-

товен) хор није из објективних разлога био на висини задатка. Но, ово последње ни у коме случају не умањује успех.

Солисти су много допринели успеху хора. Марија Пијуковић је својом музикалношћу и својим алтом „Воћеним“ за црначке песме деловала изванредно сугестивно. Душан Поповић је у солистичкој партији Орфове Кантате био ненадмашан. Треба истаћи љупкост и цвркутавост гласа солисткиње Рут Антоновић (чијег имена нема у програму), у Моцартовој Успаванки. Калеф Вреда је певала музикално, али са мало искуства.

УСПЕШАН ДЕБИ

За разлику од хора, концерт оркестра није испунио очекивање. Можемо слободно рећи да је протекло у знак дебија, уметничког успеха и афирмације солисте Милоша Костића. Костић је студент друге године Филозофског факултета. Прошле године је завршио отсек обое на Музичкој академији у класи професора Боровечког. Иако млад без концертног искуства, Костић је свирао мирно без видљиве треме и изванредно музикално. Од првог до последњег тона слушаоци су били везани за мек, али ипак продоран тон Костићевог инструмента. Лагани ставови су чудном снагом испуњавали сваки кутац сале и задржавали дах слушаоца; док су брзи ставови враћали у живот и својом љупкошћу и лакоћом изазивали осмех на уснама. Концерт Чимарозе са солистом Костићем је био најбоље изведена тачка програма. И диригент и оркестар су много допринели томе.

Из шареног састава оркестра (чла нови оркестра Дома ЈНА филхармонија) и због непрецизне интонације диригент Матија Пајор није могао, иако се много залагао да извуче више до једно школско свирање Хајднове Симфоније оп. 88 и Ифигеније у Аулиди од Глука.

Зоран ПЕЦИЋ

ЧЕТИРИ ЧИНА О DRUGARSTVU

MIROSLAV BELOVIĆ I JOVAN ČIRILOV: «SOBA ZA ČETVORICU»

Akademsko pozorište je, postavljanjem «Svade u Mirgorodu», počelo jednu zanimljivu i potrebnu praksu. Ono se trudi da što češće ima na repertorau delo našeg mladog pisca koji je čak i u neposrednom dodiru s ovim pozorištem. «Soba za četvoricu» dvostruko je zanimljiva. Pored toga što je originalna drama dvojice mladih ljudi, ona se bavi jednom, za pozorište beogradskih studenata, najprisnijom sredinom.

Kao što i sam naslov kaže, mesto zblivanja je jedna od onih čestih soba u kojoj tesno žive nekoliko studenata. U svakoj vrsti zajednice ljudi stupaju u izvesne međusobne odnose; u ovakvom položaju ti su odnosi još delikatniji. Oni su u najvećoj meri lični: drugarstvo koje postoji između mladih ljudi koji najveći deo vremena provode zajedno, koji su svedoci svih intimnih radosti i malodušnosti, to drugarstvo vodi računa samo o onome najbitnijem u čoveku o njegovom karakteru i osnovnim ljudskim vrednostima. Jedan od kvaliteta ove drame je u tome što je ovaj fini problem pažljivo uzimala u ruke, odvažno ne unoseći, zanimljivosti ili nekakve ideološke ispravnosti radi, stvari kojima tu nije mesto.

Lativši se ovakve teme, pisci su imali u vidu dvostruke mogućnosti izražavanja koje ona pruža. S jedne strane, to je naročita situacija u kojoj se pojedini studenti u Beogradu i još kojegde nalaze, dakle stvar koja plaši svojom uskošću i regionalnošću; s druge strane ova je soba mali svet u kome se raspravljaju opšta pitanja, ona je ponekad i simbol. Vezujući ove dve linije može se stvoriti delo koje će, kao i sva zaista krupna i regionalnošću; s druge strane ova je soba mali značajan dublji smisao.

Izgleda da je autorima više «ležao» apstraktni sprat teme. Zaista, bez fraza i nagvaždanja iznete su, dijalogom i samim zblivanjem, opaske o mnogim pitanjima koje drama u svom toku dodiruje. Bez nekih formalnih novina — da ne bi tehnikom zamaglili nove sadržaje kojima se bave — Belović i Čirilov kroz skromnu priču o drugarstvu četvorice mladića govore o toj vrsti odnosa među ljudima uopšte. Desi im se da o tome odmah kazuju gotove aforizme umesto da ostave gledaoca da zaključuje; desi se da njihove ličnosti iznose pohabane psihološke činjenice, ali, sve u svemu, vrlo zanimljivo istraživanje jedne veze među pojedincima koja je mnogo češća od drugih, više korišćenih u literaturi, ostaje kao nesumnjiva i velika vrлина ovog ozbiljno pisanog komada.

U građenje atmosfere pisci nisu bili toliko srećne ruke. Sem poslednjeg čina koji je bio topao, pomalo naivan ali blizak životu (delom i zato što je bio malo glumačko remek-delo) i trećeg, gde kulminacija opravdava podignut ton, ostali delovi pate od krupnog, intelektualiziranog razgovora. Takav dijalog, koji se dovode, za razliku od mnogih domaćih drama, sa zanimanjem sluša, dovodio je ponekad i u nepogodan način uvodenje ličnosti. U inače preširokoj ekspoziciji, neka lica, umesto da karakterističnim gestom (koji baš i ne mora da se dogodi na samoj sceni) ukažu na to kakvi su u tom stupnju razvoja drame, bivaju od svojih drugova prilično spretno opisani. U tim opisima prepoznajemo izvesne vrste ljudi koje smo i sami srećali i kroz njih, kroz svoje vascensko iskustvo, tumačimo opisanu ličnost, pretpostavljamo njene ranije postupke.

U daljem toku komada ličnosti se ne razvijaju, one se razotkrivaju. Osvedočili smo se, naročito u slučaju Marka, da ovaj postupak može da bude veoma zanimljiv. Markov nesimpatični nastup, koji je i režija potencirala, uvodi gledaoca u osećanja ostalih prisutnih i u njihov dalji razvoj. Vladan, druga dinamična ličnost komada, više je rađen pomenutim opisnim metodom — ali njegovo raskrinkavanje u trećem činu jedna je od najsnažnijih scena komada.

Treba naročito istaći neprestanu mislenu aktivnost koja se odvija kroz dijalog čisto intelektualnu punoću i privlačnost koja često otsustvuje iz savremenih dramskih tekstova.

Režija Miroslava Belovića bila je sva u stilu komada, nenamernost, da vrednosti drame, koje nisu u spoljnoj radnji, ne bi došle u pitanje. Možda se ipak mogla uklanjati trnčost prva dva čina?

Raspoloženi ansambl Akademskog pozorišta ostvario je jaku predstavu. Uroš Glovacki je, kao Marko, zaista osećao bolje delove svoga teksta. Njegov dolazak, obračun u trećem i detinjasta zabava u poslednjem činu, kroz koju je provirivala nežna duša ovog tobožnjeg grubijana, spadaju u najuspešija mesta predstave. Ali, izgleda da u Marku ima još neke tananosti koju Glovacki nije našao. Miodrag Radovanović glumac s licem intelektualca, toliko potrebnim našoj profesionalnoj pozornici, igrao je Vladana nervozno ali s ukusom. Nekli pokreti, kao i osmeh, bili su neobično tačno pogodeni. Ne znam kakve su glumačke mogućnosti Branka Brankovića uopšte, ali njegov Rade, primivši krutost i govorne smetnje svog interpretatora, samo se njima koristio: one su delovale kao dobro pronađeni detalji. Moris Levi je ličnim šarmom oživeo Borisa koji opasno liči na neophodne, na silu duhovite veseljake. Marija Mire Vacić bila je statična ali potrebno oštra i snažna. Ljiljana Obradović dugujemo nekoliko najsimpatičnijih trenutaka predstave. Kroz Ankicu delovala je mlo i sveže, neposrednošću života. Ljubisa Milosavljević bio joj je diskretan partner. Radmila Čurčić je nametljivim diletantizmom pokvarilo dobro opaženog Andru «Gogena». Jelka Dragović je bila tremirana gazdarica.

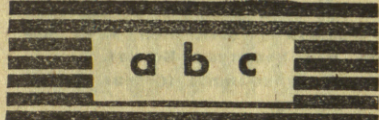
V. DIMITRIJEVIĆ

J. Čirilov

M. Belović

Letopis Matice srpske u martovskoj svesci objavljuje doista sve same «letopisne pesme», koje su možda želele šiparice iz 1925 godine. Branko L. Lazarević piše pismeni zadatak o mesečini, Grigor Vitez nešto slično o ribama, a Danko Anđelinović, pesnik u godinama, piše sonete: tram, tam, tam, oh, ja sam sam. I Nikola Drenovac se pridružio ovim pesnicima «letopisa» sa otužnom pričom: šta će biti kad ostarimo. A ne vidi da je sa ovakvom poezijom već i prestario.

U februarском broju «Vidika» književni galamdžija i kritičar ponekad, Radoslav Ratković, primećuje da se Krležini tekstovi često čitaju sa dosadom, pa zaključuje da pisac Glembajevih uopšte nema stila! Da bi sve to «doka» zao», ovaj kratkovidni člankopisac poslужio se prekomernim citatima bez ijedne sopstvene reči, pa naivnom čitaocu ipak ostaje jasno ko je pravi «bestilje».

«Savremenik», 2 donosi kratku humoresku Branka Čopića «Sjenka i bik». Mesec dana kasnije «Jež» 18 marta objavljuje istu humoresku — «Sjenka i bik»!

Na dva stupca «Mlade Hercegovine» Brato Pavlović, pesnik i student iz Beograda, izvinja se za ispad koji je napravio u domu JNA, u Trebinju, neozbiljno pročitavši na književnoj večeri neke svoje pesme. Bio je mrtav pijan i nalupao svašta.

Drugovi iz «Mlade Hercegovine» mu ne opraštaju, jer — «Na stranu to koliko on vrijedi kao pjesnik, mi kažemo treba prije svega biti čovjek, pa onda sve drugo».

TREPTAJ

Ti si ono toplo bezimono
sećanje
kada se oseti nemir tihih
dalekih melodija
kada se zanjišu male trave
na starim stazama
i povratak odlutalih ptica,
kada
ne izgleda više tako nemoguć
i nesivaran.
Ti si moje malo, daleko,
izgubljeno ja
kada sam najtužniji
kada sam najnežniji
kada sam najiskreniji...
Dušan MAKSIMOVIĆ

Скопљанци студентски прваци

У Скопљу је од 16—19 марта одржано студентско првенство Југославије на коме су првобитно требале да учествују екипе Београда, Скопља, Љубљане и Сарајева. Међутим, пошто су екипе Сарајева и Љубљане отказале, то се у задњем тренутку пријавила екипа Новог Сада. Како је првобитно било замисљено, то такмичење требало је да буде и изборно за састав студентске репрезентације за сусрет са Француском. Међутим, пошто су на првенству само Скопље и Нови Сад учествовале са најјачим екипама, Загреб са играчима потсавезног ранга и нижим, а Београд са фудбалерима који нису нигде регистровани, то је Централни одбор Савеза студената Југославије стао на становиште да тако састављена репрезентација не би могла да сачува углед и реноме студентског првака света. Такав став је свакако исправан, јер је на првенству у Скопљу збиља приказан слаб фудбал.

СКОПЉЕ — БЕОГРАД 3:1 (3:1)

Бодрени од многих навијача, Скопљанци су одмах силовито навалили, решени да још у почетку обезбеде победу. Београђани се још нису ни средили, а већ у другој минути Скопље је преко продорног Димитровског повело са 1:0. Скопљанци и даље нападају и средином полувремена после једне сумњиве позиције повели су преко Ремзија са 2:0. Напори Београђана да се среде нису успели, јер су Скопљанци наметнули врло оштар темпо, стартујући на прву лопту. Међутим, после једне узбудљиве ситуације пред голем Скопља, Стојановић је промашио празан гол. Нешто касније Лазаревић је искористио грешку скопске одбране и смањно резултат на 2:1. Пред крај полувремена, грешком одбране Београда, Скопље повисује на 3:1.

УСПЕЛА ИЗМЕНА

У другом полувремену Београд је извршио измену ставивши на центархалфа Стојановића који је унео много сигурности у одбрану. У десетом минути другог полувремена повређен је Мартиновић и Београд иако са десет играча успева захваљујући одличној одбрани — а нарочито голману Витковићу да одржи резултат пр-

вог полувремена који уствари претставља и реалан одраз онога што се дешавало на терену.

Скопље — Нови Сад 4:1 (3:1)

ОДЛУКА У ТЕТОВУ

У Тетову пред рекордним бројем гледалаца, требало је да падне одлука о првом месту. Обата тима почели су игру прилично

ТАБЕЛА

1. Скопље	3	2	0	1	7:3	4
2. Нови Сад	3	2	0	1	9:8	4
3. Београд	3	1	0	2	6:7	2
4. Загреб	3	1	0	2	4:8	2

(Бројке значе: играли, победили, нерешено, изгубили, гол-диференција, бодови.)

нервозно. Скопље је после једне слабе интервенције голмана Новог Сада у десетом минути преко сналажљивог Димитровског повело са 1:0. Затим се развила равноправна игра у којој су доминирале одбране. У том периоду судија Циковски досудио је пенал за Скопље. Тестеридес је оштрим шутот погодио у стиву. Нешто касније из слободног удара са око 25 метара Торбаров је успео да прелобује истрчалог голмана Скопља и изједначи на 1:1. После тога судија опет

ЛИСТА СТРЕЛАЦА

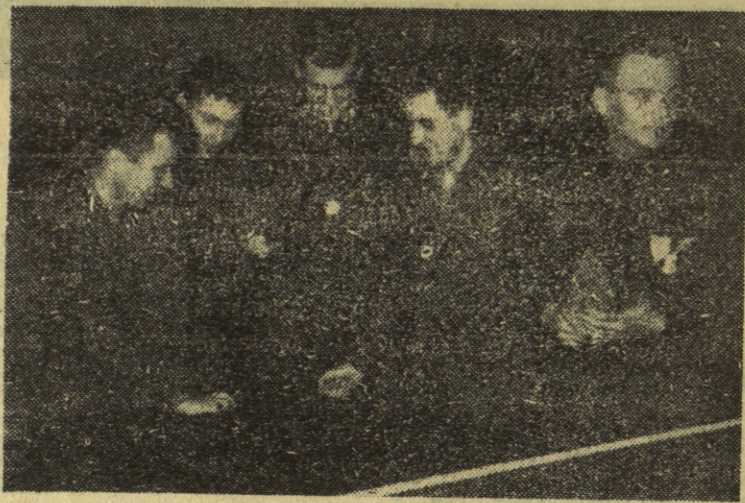
На скопљанском првенству постигнуто је на шест утакмица 16 голова. На челу листе стрелаца налази се Лазаревић (Београд) и Димитровски (Скопље) са по три постигнута гола. Следе их Јабланов, Ковачевић и Прајо (Нови Сад), Дебелић (Београд) и Ремза (Скопље) сви са по два постигнута гола.

ступа на сцену и досуђује пенал за Скопље. Док би му се за први пенал могло и опростити, јер свако може да погрешити, догле је други пенал унео многе сумње у односу на судију. Ако је и постојао прекршај, онда су њега скривили играчи Скопља. Димитровски је сигурним ударцем довео Скопље у вођство. Судија је затим испустио игру из руку и само захваљујући дисциплинованости играча, није било неких већих прекршаја. Једним безбедним ударцем са око 20 м. који је прошао између голманових руку. Мишевски повисује резултат на 3:1. С тим резултатом завршено је и полувреме. У другом полувремену тек после изванредног гола Керовског, који је постигао крајњи резултат 4:1, Скопље преузима игру и доминира тереном. Без обзира на слабо суђење судије Циковског, које баца сенку на ту утакмицу, победила је хомогенија и боља екипа.

РЕЗУЛТАТИ:

Нови Сад — Загреб 5:3 (3:1); Београд — Загреб 3:1 (1:1); Нови Сад — Београд 3:2 (3:1); Загреб — Скопље 1:0 (0:0).

Васа НИКОЛИЋ

Стонотенисерска екипа Загребачког свеучилишта која је прошле недеље учествовала на међууниверзитетском првенству направила је солидан биланс. Загребчани су у укупном пласману заузели друго место. Узорицац је у појединачној конкуренцији у драматичном финалном мечу против Марковића био други, а у дублу је одржано „загребачко финале“. Пар Водопија—Фрањкић у финалном мечу победио је своје колеге са Свеучилишта, пар Узорицац—Бочкај.

На нашој слици екипа Загребачког свеучилишта (с лева на десно) Узорицац, Пајсбергер, Водопија и Бочкај.

ФУТБАЛ

ДАНАС ИЗБОРНИ ТРЕНИНГ СТУДЕНТСКЕ РЕПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

Студентска фудбалска репрезентација игра против репрезентације Француске у Монпелуеу 10 априла. За тај сусрет студентска репрезентација врши озбиљне припреме. Од играча који су учествовали на универзитетском првенству у Скопљу узети су обзир: Коран, Давидовски, Дамјановски, Рамзин, Димитровски и Каровски (Скопље) Витковић, Стојановић (Београд), Прајо, Ристић, Торбаров и Јабланов (Нови Сад) и Крепо (Загреб). Данас у 15 часова на помоћном терену „Првене звезде“ састаје се екипа састављена од наведених играча против раније студентске репрезентације Југославије. После ове утакмице биће извршен избор шеснаесторице фудбалера које ће пред сусрет са Француском припремати тренер М. Митровић.

ОДБОЈКА

ОДБОЈКА И СТУДЕНТКИЊЕ СЕ ТАКМИЧЕ

На спортским такмичењима на Београдском универзитету за последњих пет-шест година, нису се такмичиле студенткиње, сем у атлетици. Центар за одбојку на Београдском универзитету показао је на овом питању прилично залагање. Већ ове сезоне у универзитетском првенству учествоваће четири женске екипе. Студенткиње медицине, филозофије, Пољопривредног факултета и технике саставиће у оквиру факултетских друштава прве одбојкашке екипе на Универзитету.

Сазнали смо да центар за одбојку припрема курс за судије који ће да почне са предавањима из теорије дела 30 марта у просторијама Спортског одбора. Кандидати који буду завршили курс имаће могућности да воде одбојкашку утакмицу универзитетског првенства које почиње 2—3 априла, а рок за пријаве је 28 март када ће се извршити и жребање екипа.

DRUGI KOMPLEKS VEŽBI JUTARNJE GIMNASTIKE

Danas predlažemo da pokušate ujutru odvezhati ove vežbe.

I. vežba.

Stanite u raskoraku, ruku opruženih u stranu. Otpuštajući mišiće leđa i trupa saviti se napred tako da vam gornji deo trupa sa glavom skoro pada dole. a ruke se u zamahu spuštaju nadole i ukrštaju pred telom — jednim zibanjem trupa u tom položaju i zamahom ruku nagore vratite se u početni položaj (raskorak ruku opruženih u stranu) i odmah učinite dva trzaja rukama nazad, isturajući grudni koš napred. Ponovite ovu vežbu 7—8 puta izvodeći je u umerenom tempu. Ovom izdašnom vežbom utičaćete s jedne strane na labavljenje muskulature leđa i ramenog pojasa a zatim na rastezanje mišića prednjeg dela ramenog pojasa. Radi lakšeg izvođenja možete u sebi brojati i to tako: na 1 savite se napred, na 2 ispravite se, na 3 i 4 učinite ona dva ziba unazad (sl. 1).

II. vežba.

Ostanite u raskoraku samo savite ruke u laktovima i stavite dlanove na potiljak. Savite se u jednu stranu i pojačajte efekat vežbe zibajući dva puta u tom položaju, a zatim ispravljajući se izvedite to isto na drugu stranu. Pazite da se prilikom savijanja ne naginjete ni napred ni nazad i da se glava kreće zajedno sa trupom i da su laktovi uvek potisnuti nazad. Izvedite ovu vežbu 8 puta na svaku stranu srednjom brzinom. Ovo je vežba jačanja i stezanja grupe mišića trupa koji vrše savijanja trupa u stranu (sl. 2).

III vežba.

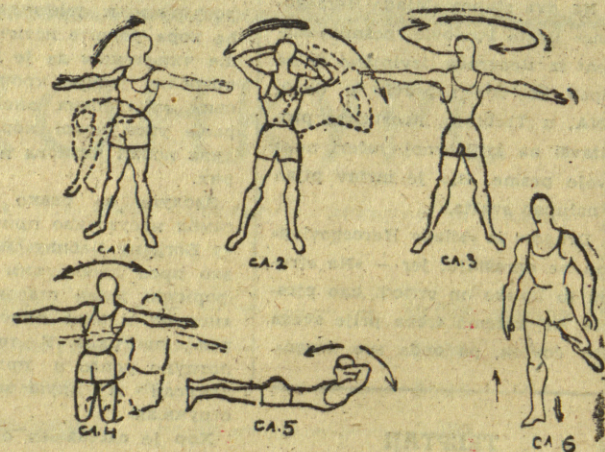
Raskorak, ruke opružene u stranu. Nepomerajući stopala sa tla potpuno pruženih nogu okrenite trup na desnu stranu tj. zasukite ga u desno, a zatim učinite to isto u levo. Pazite da se i glava okreće zajedno sa trupom. Ponovite ovu vežbu u življem tempu 8—10 puta. Ovom vežbom delujemo naročito na kose trbušne mišiće (sl. 3).

IV vežba.

Kleknite na oba kolena, ruke raširite u stranu. Spustite se u sed levo pored nogu, pa se odmah zamahom ruku nagore naginjanjem trupa napred vratite u početni položaj. Učinite to isto u suprotnu stranu. Izvedite ovu vežbu umerenim tempom 7—8 puta brojeći u sebi: 1 kada se spuštate u sed, 2 kada se vraćate u klék a 3 i 4 kada vršite odgovarajuće radnje u suprotnu stranu. Ova vežba je naročito dobra za grupu sedalnih mišića i mišića prednje lože trbuha (sl. 4).

V vežba.

Ležite potrbuške na patos a stopalima se oduprite o zid, ruke su savijene u laktovima sa dlanovima na potiljku. Savite gornji deo trupa unazad i polako ga spustite na tlo. Izvedite to 10—12 puta srednjom brzinom brojeći 1 kada savijate trup unazad i 2 kada spuštate telo na tlo. Ova vežba je naročito dobra za jačanje lednih mišića (sl. 5).

VI vežba.

Poskakivati lako na jednoj, pa na drugoj nozi pri čemu ćemo se truditi da sasvim olabavimo čitavo telo. Ovom vežbom postizemo labavljenje i donekle snaženje mišića nogu (sl. 6).

Naše jutarnje vežbanje završićemo kao i prošloga puta onom vežbom disanja pri kojoj udišući duboko podižemo ruke u stranu, a izdišući sav vazduh iz pluća puštamo ruke dole. Ponovite to nekoliko puta a zatim brzo na umivanje ili kupanje.

Vežbe sastavila

BRANKA KOTUROVIĆ

asistent Instituta za fizičku kulturu